

בענייני דיומא

כל הישוב חייב את חייו לאברכי הכוללים ולבני הישיבות שמתמסרים ללמוד את התורה בכל זמן ובכל מצב!

מנהיג הדור מרן הגר"ד לנדו שליט"א ומרן פוה"ד הגר"י זילברשטיין שליט"א במשאות הדרכה והכוונה לימי הרחמים

רשכבה"ג רבינו מרן ראש הישיבה הגאון רבי דוב לנדו שליט"א

אלפים מסלטה ושמנה של ירושלים הצטרפו אתמול בשעות הצהריים לאלפי בני הישיבה ואברכי הכוללים של ישיבת מיר, ומילאו את היכלה של הישיבה הגדולה בירושלים כשחלקם צובאים על המבואות, חדרי המדרגות וגודשים את עזרת הנשים כדי לשמוע את משא החיזוק המסורתי בו החל רשכבה"ג רבינו מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל בימים שבין כסה לעשור. הרחבות הסמוכות להיכל הישיבה, התמלאו בקהל האלפים כאשר רמקולים מעבירים את דבריו של מנהיג הדור מרן הגר"ד לנדו שליט"א עבור כל הבאים שבקשו לשמוע דבר ד' מפי רועה ישראל, ושלא נותר להם מקום באולם.

במעמד ראשי הישיבה מרן הגאון רבי יצחק אזרחי שליט"א והגאון הגדול רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א, המשגיח הגאון הצדיק רבי בנימין פינקל שליט"א, רבני הישיבה והגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א שקידמו את פניו, נשא רבינו מרן שליט"א שיעור כללי מיוחד במשך כעשרים דקות בעניין חמישה עניינים ביום הכיפורים, ובדברי הרמב"ם והגמרות ביומא ובכל המסעף. כאשר האברכים קיבלו מבעוד מועד את מראי המקומות לשיעור שנתלו בבתי המדרשות והכינו את המ"מ ובמהלך השיעור התפללו בו. לאחר השיעור העבירו את הערותיהם בכתב למרן שליט"א כדי שישב עליהם בהמשך.

הקירבה הגדולה ביותר בין עם ישראל לקב"ה

לאחר השיעור העמוק, נשא מנהיג הדור גם דברים נוקבים בחובת השעה: ברשות ראש הישיבה הגאון הגדול שליט"א ומרן הגאונים הגדולים שליט"א, נדבר מעט דברים במעלתם של לומדי התורה.

במסכת יבמות דף ק"ה, מובא על הפסוק בשמואל "לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם". אמר רבה, בזבח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. אביי אמר, בזבח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר בגמילות חסדים. והרשב"ש גורס בתורה ובגמילות חסדים. ובהמשך הגמרא שם, משפחה אחת היתה בירושלים שהיו מתים כבן שמנה עשרה שנה, באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי. אמר להם, שמא ממשפחת עלי אתם, לכו ועסקו בתורה ותחיו, הלכו ועסקו בתורה וחיו, והיו קורין אותן משפחת יוחנן על שמו. מבואר בגמרא, שגם באופן שתשובה בזבח ובמנחה לא מהני, אבל כפרה בדברי תורה מהני, או בדברי תורה שיש עמהם גם גמילות חסדים.

ולכן, מלבד החובה לקיים מצוות תשובה כהלכתה, וכפי שרבינו יונה מפרט בספר שערי תשובה, את כל דרגות התשובה, צריך לדעת כי עסק התורה הוא הקירבה הגדולה ביותר ששייך בין עם ישראל לקדוש ברוך הוא, והרי אין לו לקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד, ואפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה שרויה כנגדו.

וכבר יצא לדון בעבר, מהכלי יקר בפרשת ויקרא פרק ו' פסוק כ"א, שכותב על תלמיד חכם שחטא, שעצם עסקו בתורה היא כפרתו למרק חטאו, ומורק ושוטף מבית ומחוץ במי התורה.

לומדי התורה, בני הישיבות והכוללים, צריכים להבין ולחיות בצורה מוחשית שהם עטרת תפארת ישראל, נזר הבריה, סוד ויסוד קיומה, והם זוכים כל השנה לקרבת השם בעצם עיסוקם בתורת השם, בינה אמר השם, ובימים של עשרת ימי תשובה על אחת כמה וכמה שכל שהם מוסיפים לימוד על לימודם הם זוכים לקרבת השם לאין שיעור.

וככל שמנותקים מהעולם שבחוץ, ומכל מה שקורה בחוץ, עסק התורה מתעלה יותר ויותר.

זו זכותם וזו חובתם של לומדי התורה תמיד, לעסוק בתורה, להיות שקועים בלימודה, בכל הכוחות ובכל החושים, זו זכותם של לומדי התורה, כי זה האושר הכי גדול והקירבה הכי מרוממת לריבונו של עולם, וזו גם חובתם של לומדי התורה, ועוד, כי כל העולם מתקיים אך ורק בזכות לימוד התורה, וזהו החסד הגדול שלומדי התורה משפיעים על כל סביבתם הקרובה והרחוקה, חסד ע"י תורה.

כי רק בזכות לומדי התורה ניתן להתקיים כאן בארצנו הקדושה, וחובתם של כל אלו שלא לומדים, להכיר טובה יומם ולילה ללומדי התורה, שרק בזכות לימודם הם חיים כאן, וגם אם יש כאלו שלא מבינים את זה או לא רוצים להבין את זה, זו האמת, כל הישוב חייב את חייו לאברכי הכוללים ולבני הישיבות שמתמסרים ללמוד את התורה בכל זמן ובכל מצב, ורק בזכות לימודם, העם היושב בציון זוכה להתקיים בארץ ישראל, בצורה ניסית מול כל האויבים הגדולים המקיפים אותנו.

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שנזכה כולנו לעבדו בלבב שלם, לשוב לפניו בתשובה שלימה, ולהתענג על תורתו ללא שום הפרעות, ונזכה לגמר חתימה טובה ולכל מילי דמיטב. אמן.

אשרי כל מי ששותף להחזקת תורה

בתום משא החיזוק, הודו ראשי הישיבה שליט"א לרבינו שליט"א על טרחתו הרבה בבואו במיוחד לחיזוק אלפי הבחורים והאברכים, ועל החיזוק בעקבות השיחה המרוממת ולהתברך. ומיד לאמח"כ נכנס רבינו למסור דברי חיזוק למשתתפי "ירחי כלה" לבני ארץ ישראל שמתקיימת בישיבת מיר' זו השנה התשיעית בעשרת ימי תשובה. בדבריו למשתתפים לצידם של ראשי הישיבה שליט"א אמר מרן שליט"א:

"כידוע שהתורה היא עץ חיים למחזיקים, ואשרי כל מי ששותף בכל צורה שהיא להחזקת תורה. זכותם זכות מיוחדת לנצל את ימי הרחמים להתעלות בתורה בתוך הישיבה, ולקנות חיי נצח, בלימוד התורה ובעיונה. "וצריך לזכור תמיד את דברי הרמב"ם בפרק א' מהלכות תלמוד תורה שכותב, כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו, אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אישה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר ו'היגית בו יומם ולילה'. "מי שתמיד יש לו עסק בתורה, הוא מאושר ובני הבית שלו מאושרים. הקב"ה יברך אתכם בגמר חתימה טובה ובכל מילי דמיטב לאורך ימים טובים", סיים מרן שליט"א את דבריו.

הכנות לקראת מעמד האדיר הקבלת פני רבו ושמחת יו"ט

לקראת חג הסוכות הבעל"ט, הולכות ונשלמות ההכנות לקראת מעמד "הקבלת פני רבו" ושמחת יו"ט המתקיים בימי חוה"מ במעונו של מנהיג הדור שליט"א, המעמד הינו קיבוץ של "ראשי אלפי בני ישראל" שליט"א, המתאספים בחג בצילו של רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א המעלה את חידושי, ספקותיו וקושיותיו, והם מתעמקים עימו יחד בעזו ובהדר, כאשר עיני רבבות אלפי בני ישראל צופים במסכי ענק במעמד שמחת התורה.

השיבה הגדולה בעולם "אהלי התורה", הינו חידוש של רבינו מרן שליט"א כאשר יוצא במסירות אל אלפי לומדי התורה בכל אתר, כדי להתפלפל עמם ברתחא דאורייתא בגליונות שבועים "אהלי טהרות" "אהלי זרעים" "אהלי המועד" "אהלי העמוד" ועוד, ובימי חול המועד במעמד הנוכחי בהשתתפות ראשי ישיבות גדולי בעלי ההוראה יושבי על מדין וראשי כוללים מכל החוגים והעדות השוקלים וטרים מתנצחים בבחינת "את והב בסופה", ומתעמקים עמו יחד במעמקי הסוגיות בעזו ובהדר. בסיום אף שרים ורוקדים לכבוד שמחת החג בשירי אמונה ויראת שמים, כאשר רבינו עזרו בפנים מאירות.

המעמד מאפשר לשאוב רוח הקודש משמחת בית השואבה, כשהמוני צורבים צעירים הורים וילדיהם צופים מהרחוב המלא בהמון אדם המשחיר מריבוי המשתתפים במסכי ענק המעבירים בשידור חי את הכבשן הלוהט באישה של תורה. הורתו ולידתו של המעמד נוצר בשעתו בעקבות רצונו הכביר של רבינו להאדיר ולשמחו עם גדולי התורה המשתתפים איתו בקביעות בזיכוי הרבים האישי שלו – בגליונות "אהלי התורה".

המעמד צפוי להתקיים בס"ד בסוכת רבינו ביום רביעי א' דחזה"מ סוכות בשעה 18:30. ויועבר בשידור חי אל הרחבות הסמוכות שם יוכנו גם מקומות ישיבה לקהל המשתתפים.

חיזוק היהדות בעיר עפולה – הקמת מקווה וביהכ"ס

במרכז כינוס יסוד מקווה החדש בשכונת עפולה עילית האזינו האלפים למשא מנהיג הדור מרן הגר"ד לנדו שליט"א, בדבריו אמר מנהיג הדור: ברשות רבני הקהילות של עפולה עילית וכל תושביה החרדים לדבר השם המתרבים מיום ליום ומפארים את העיר ושכונותיה שיחיו לאורך ימים טובים, מאוד מאוד חפצתי להגיע אליכם לקראת היום הגדול בו הנכם מתכוונים לבניית המקווה השכונתי המפואר והמורחב המיועד לציבור שגדל ומתרחב שם, ולחזק את ידיכם ולדאוג שהמגבית המיועדת עבור זה תישא פירות ותצליח למען השלם את המלאכה בצורה נכונה ומהירה.

אין באפשרותי היום להגיע מחמת סיבות שהזמן גרמן, לכן הנני לברך אתכם ולאחל לכם שתצליחו לפעול למען ביסוס הטהרה בעיר והצלחה בכל אשר תפנו, בכל הפעולות למען חיזוק היהדות בעיר ובשכונותיה בראשות הרבנים והמוצי"ס המכהנים בעיר.

ותזכו שהעיר ושכונותיה תגדל ותפרח לתפארת היהדות החרדית. ולכל תושבי העיר עפולה, אברכי הכוללים, אנשי התורה וכל החרדים לדבר השם הם וצאצאיהם, אני מאחל שנה טובה וגמר חתימה טובה לאורך ימים טובים, אמן.

וכן שיגר רבינו ברכתו לרגל הקמת בית הכנסת הגדול בשכונה:

הנני לברך את הפעילים להקמת בית הכנסת הגדול בשכונה זו שיהא בית שמגדלים בו תורה, ולכל תושבי העיר עפולה אברכי הכוללים ואנשי התורה וכל החרדים לדבר ה' הם וצאצאיהם אני מאחל שנה טובה וגמר חתימה טובה לאורך ימים טובים אמן

מרן פוסק הדור הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

מרן פוסק הדור הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בדברי הכנה והדרכה לבני הישיבות ואברכי הכוללים לקראת יום הכיפורים, (הדברים באדיבות מערכת דברי חמד), להלן הדברים:

גזל מקטרג בראש!

עומדים אנו בעשרת ימי תשובה, מתקרבים ליום הקדוש יום הכיפורים, בימים אלו כולם מפשפים במעשיהם וחוזרים בתשובה, כדי שנוכל להיחתם לחיים טובים ולשלום. והדברים פשוטים שכל אחד צריך דבר ראשון לעשות בעצמו את היחשבו-הנפשי הפרטי שלו, במה הוא צריך להתחזק, ולהשתפר.

וכן היה רגיל לומר מו"ח רשכבה"ג מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, כשבאו לשאול אותו בעת צרה במה צריך להתחזק: **"כל אחד יודע את נגעי לבבו, וכל אחד יודע בעצמו יותר טוב מכולם מה עליו להתחזק, שיפשפש במעשיו ויתקן את דרכיו".**

אך בכל זאת, ראוי לנו לדעת את דברי חז"ל הקדושים במדרש (ויקרא רבה, לג ג) **"סאה מלאה עוונות – מי מקטרג בראשה? – גזל".** ומבואר כאן, שעוון גזל הוא הדבר הראשון שמקטרג על האדם ביום הדין, ולכן צריך כל אדם לשמור מאד על נקיין כפיו, ולהיזהר מאד לבל ידבק בו אפילו משהו מן הגזל.

ויש בזה הגיון, כי כשמחלל שבת או אוכל נבילות וטרופות, אין מי שמתרעם עליו פה בעולם הזה, אבל כשגזל את חברו, הגזל בוכה ומתלונן, ודמעות העשוק עולות עד למעלה, ומקטרגים עליו לפני כסא הכבוד, לפני כל שאר חטאיו של האדם.

כל יוה"כ שווה – למען נחלל מעושק ידינו

והרי אנו רואים שבתפילת נעילה, בעיצומו של היום הקדוש, תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה להתפלל ולומר: **"אֵתָהּ הַבְּדִלְתָּ אֶנוֹשׁ מֵרֶאֱשׁ, וַתִּכְרְהוּ לְעַמְּד לְפָנֶיךָ. כִּי מִי יֵאמָר לָךְ מִה תִּפְעַל, וְאִם יִצְדָּק מִה יִתֵּן לָךְ. וַתִּתֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים הַזֶּה, קֶץ וּמַחֲלָה וְסִלִּיחָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, לְמַעַן נַחְלֵל מַעֲשֶׂיךָ יְיָנוּ, וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ לַעֲשׂוֹת חֲסִי רְצוֹנְךָ בְּלִבָּב שְׁלֵם".** ומבואר שכל מה שהקב"ה נתן לנו את יום הכיפורים, הוא ראשית כל כדי שנחלל ונפסיק מעושק ידינו, ורק אח"כ שנשוב גם לעשות את כל חוקיו ומשפטיו.

וזכורני ששנה אחת, במוצאי יוה"כ, שאלתי למו"ח רשכבה"ג מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל מה הביאור בכך שהקב"ה נתן לנו את כל יום הכיפורים רק למען נחלל מעושק ידינו, וכי כל מטרת היום הקדוש הזה הוא לדבר זה?

מו"ח זצ"ל הביט בי בתמיהה, כאינו מבין מה אני שואל, ואמר לי בחיוך: **'אטו עושק ידיים מילתא זוטרתא היא?!', וכי קלה היא בעיניך? וכי מטרה זו בלבד לא ראויה לתת לנו עבורה את יום הכיפורים?!...'**

ויתכן שהסיבה לכך היא, כי הגזל הוא הכי מצוי תחת ידינו, כי אנו נמצאים כל הזמן בין הבריות, וזקוקים לכל מיני דברים, כגון שאנו רעבים ונמצאים בקונדיטוריה או בחנות, ולוקחים ואוכלים, או זקוקים לחפץ של השני, כגון עט או פטיש ולוקחים, ושוכחים להחזיר ח"ו, והרי זה גזל. אבל מי שזהיר בזה, חזקה שיזהר גם בשאר הדברים, כי מצוה גוררת מצוה.

בשו"ע או"ח ויו"ד כולם מהדרים, אך בחו"מ מחפשים קולות

ישנם רבים שבשעת נעילה כשאומרים קטע זה, הרי שהם רגועים ושאננים, ובטוחים בעצמם שהם לא גזלו ואינם חייבים ממון לשום אדם, אך אינם יודעים שעל כל צעד ושעל אפשר להיכשל באיסור החמור של גזל, וצריכים אנו לדעת שהדבר מצוי מאוד, בכל מיני פרטים שאנשים לוקחים ספרים מדוכני מכירות על דעת לשלם אח"כ, ובמשך הזמן הדבר פורח מזכרונם, וכן על זה הדרך, שלוקחים בהקפה או שמורים היתר לעצמם בכל מיני צורות שונות ומשונות.

נזכיר כאן דוגמא אחת, שבאה לשולחננו כמה פעמים, לגבי אנשים הנוסעים בתחבורה ציבורית ולא משלמים, ואומרים לעצמם שישלמו בהמשך ועוד שאר תירוצים, ולפני תקופה נגש אלינו יהודי ושאלתו בפיו, שבמשך תקופה ארוכה נסע בכל רחבי הארץ ללא תיקוף ב'רב-קו', וכעת אינו זוכר כמה הוא חייב לכל חברה. והשבנו לו, כי אין עיצה ואין תבונה נגד ה', ועליו להחזיר את כל הכסף לחברות התחבורה, כפי שהוא משער שנסע ללא תשלום, **כי בספק גזל אינו יוצא ידי חובה עד שיצא הספק מליבו.**

והנה בזמננו כאשר דרא, ועם ישראל מקפידים על קלה כבחמורה בכל דבר, ואנו רואים אנשים שמוציאים כסף רב על מצוות בהידור, וכגון כעת לפני חג הסוכות, בני תורה אוגרים פרוטה לפרוטה כדי לרכוש סט ארבעת המינים מהודר עד למאד, וכן בשאר המצוות, כגון תפילין מהודרות, או מצות לחג הפסח וכיו"ב, קונים רק מאדם מוסמך לכשר ויר"ש, ולא מחפשים שום עיקולי ופשוטי. וכך גם בענייני המאכלים, כולם קונים את ההכשרים המהודרים ביותר, ואינם רוצים שום קולות, ואין אחד מציבור היראים שיאכל בשר 'כי שמע שמועה שזה כשר', ואשריהם ואשרי חלקם.

אך לדאבונו, כשאנו מגיעים לחלק שו"ע חושן משפט, כאן נוצר קצת רפיון, והרבה נוטים לחפש קולות, וישנם רבים שפתאום מסתמכים על כל מיני שמועות שונות משונות, שרובם מעורב בהם דמיונות רבים.

והרי בחלק או"ח ויו"ד, גם אם אדם יסתמך על קולות, מסתמא לא יגיע לידי איסור ודאי, אלא יעבור על 'בעל נפש יחמיר על עצמו' וכדומה, **אך כאן הדבר נוגע לאיסורי דאורייתא ממש, ואין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבריו, ואפילו יום המיתה אינו מכפר עד שירד לגלגול וישיב את כל הכסף עד הפרוטה האחרונה, ולצערנו דווקא בעניינים חמורים אלה אנשים מרשים לעצמם להסתמך על שמועות, וכגון 'פלוגי אמר שאפשר לקחת', או 'אלמוני אמר שאפשר לעשות 'קומבינה' זו וזו, ואין בזה שום חשש'.**

דרשת הח"ח קודם תפילת נעילה

ידוע, שבעת מלחמת העולם הראשונה, הגיע מרן החפץ חיים זצ"ל לעיר סימיאטיץ יחד עם חלק מהישיבה, וביום הכיפורים שנת תרע"ז ביקש לומר כמה מילים קודם תפילת נעילה, כולם היו בטוחים שהח"ח יאמר דברי מוסר וכיבושין העומדים ברומו של עולם, כיאה לשעה נשגבה זו.

אך הח"ח, רוח אחרת הייתה עמו, ודיבר בפניהם על איסור גזל, וכך אמר: **'הרי עומדים אנו לפני גמר הדין, ובוודאי על עבירות שבין אדם למקום כבר חזר כל אחד מכם בתשובה, אבל על עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו, ויתכן שכל אחד מאיתנו לווה כסף**

ושכח לפרוע, ומה נעשה כעת, כיצד נאמר בתפילת נעילה למען נחלל מעושק ידינו?!

לכן, אמר החפץ חיים, 'נפלה לי עצה, שכל אחד יקבע לו כעת יום, שבו הוא מקבל ע"ע לבדוק את פנקסיו, ואם יווכח שהוא חייב לאיזה אדם, יפרענו מיד. ואם קבלה זו תהא בלב שלם, היא תחשב כאילו כבר קיימנוה', הח"ח סיים את דרשתו וצווה להתחיל להתפלל תפילת נעילה.

אם קיבל על עצמו להשיב את כל הגזילות – נחשב שחזר בתשובה

והן אמנם דברי הח"ח מצד אחד נוקבים מאד, עד כמה נושא זה חמור ונורא, עד שהקדיש את כל דרשתו בזמן הקדוש הזה לנושא זה, אך מאידך דברי קדשו גם מרגיעים מעט, כי גם אדם שבמשך תקופה ארוכה זלזל בממון הזולת, וכעת היצר מייאשו באומרו כיצד תתחיל לפרוע לכל אלה שאתה חייב להם, בא הח"ח ומרגיעו, באמרו: עצם הדבר שתקבל ע"ע להשיב לאט לאט, ולברר למי אתה חייב וכמה, בזה גופא נחשב הדבר שחזרת בתשובה. אך כמובן בתנאי שאכן יבצע בפועל את כל מה שקיבל עצמו.

ולענ"ד נראה להביא ראיה ברורה ליסוד זה של הח"ח, שגם בגזל אם אדם קיבל ע"ע בלב שלם להשיב, הרי שזה נקרא תשובה, מדברי החלקת מחוקק (אה"ע סימן לח ס"ק מד) בשם רבינו ירוחם, לגבי הדין שהמקדש את האשה על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור, מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו. ולכאורה קשה, בשלמא בעבירות שבין אדם למקום אפשר לעשות תשובה בהרהור, אך לגבי עבירות שבין אדם לחבירו, מה מועיל. ותיירץ רבינו ירוחם, שאע"פ שאנו רואין הגזילה עדיין בידו, ולא מיקרי בעל תשובה עד שישליך השרץ מידו, מ"מ כיון שהסכים בדעתו להשיב, נקרא ג"כ צדיק.

הזלזול בממונות נובע מריבוי המותרות, ומחסרון ידיעה

ברצוני להמליץ לכל בן תורה לפתוח את ספרו של החפץ חיים שנקרא 'שפת תמים' (פרק אה-ה) שם האריך הח"ח בדברים נוראים בענין עוון הגזל ומרמה, עד כמה יש ביד העוון הזה לעורר דין שמים עליו, ולחתום את גזר דינו יותר מכל העוונות, וגם תפילותיו אין מקובלות לפני ה' כל עוד שהגזל בידו, שאותה התפילה נקראת תפילה עכורה.

וכתב שם הח"ח שיש כמה גורמים לכך שאנשים מרמים בממון וגוזלים כסף, הסיבה הראשונה לכך היא כלשון קדשו: '**ריבוי ההוצאות ומותרים המלבושים** שנעשו קבע בעוה"ר, וזה גורם לנו בזמננו את כל הצרות והתלאות, כי אדם שמרגיל את עצמו במותרות, אינו מתבונן על אחרית-דבר'.

[ונציין דוגמא אחת: בשנים האחרונות נכנסה 'מודה' לציבור שלנו, שגם אברכים שחיים בדלי דלות, צריכים לרכוש עגלה יוקרתית לתינוק שנוול. ולא מיבעיא שאם נכנסים לחובות עבור כך, שהדבר גרוע ביותר. אלא ישנם המחפשים כל מיני שיטות לקבל עגלה בחינם.

וכגון מה שפעם נשאלנו מיולדת, שקופת החולים נותנת הטבות ליולדות לקנות מוצרים שיש בהם צורך רפואי כל שהוא, וקופ"ח נותנת החזר כספי על כל קניה, ויש יולדות שאינן צריכות את המוצר, ולכן הן קונות עגלה יוקרתית, והחנות רושמת כאילו קנו מוצר רפואי, ומקבלים החזר מקופ"ח על העגלה. ושאלה האם מותר לנהוג כך. וכמובן השבנו שיש בזה גזל גמור, וזה ההיפך מאמו של רבי יהושע בן חנניה שהניחה את בנה בעריסה בביהמ"ד, והם מניחים את בנם בעריסה של גזל, עם כל ההשפעות הנוראיות].

סיבה נוספת מונה החפץ חיים מדוע אנשים מקילים ראש בממון הזולת, והיא '**חסרון ידיעה**', שאנשים לא מספיק יודעים שכל פרוטה ופרוטה שלוקח מחבירו שלא כדין, הרי זה בכלל איסור גזל. ואמנם יצר הממון יעורר פקחים, ואדם מורה היתר לעצמו, אך מ"מ אדם ניכר בכיסו, שיגביר שכלו ויכבוש את יצרו, ויתרצה ברצון גמור לחיות חיי עוני, כדי שלא להיות רשע לפני המקום. ומה גם כי לפי האמת הברורה, דורשי ה' לא יחסרו כל טוב, וההולך בתום, ילך בטח, יעו"ש בכל דברי קדשו של הח"ח.

תופעת הנוער הנושר, בעקבות מה?

והנה בשנים האחרונות רואים לדאבונו ילדים רבים שבגיל ההתבגרות הולכים שבי אחר תאוות יצר הרע ופורקים עול מלכות שמים רח"ל. והדבר גורם עגמת וייסורי נפש נוראים, ונקיפות מצפון שלא ניתנות לתיאור אצל ההורים היקרים, שכל כך השקיעו וטיפחו בגידול הילדים, עד שניתן להמליץ על כך את מאמר חז"ל במסכת סוטה (דף מט ע"ב): 'בעקבות משיחא חוצפא יסגא [החוצפה תרבה]...בן מנוול אב, בת קמה באמה...הבן אינו מתבייש מאביו, וכל זה רואים אנו בחוש גם בתופעה נוראה זו שהילדים יוצאים לתרבות רעה ושופכים קיתונות של בוז להוריהם, ועל כך המשיכה הגמרא ואמרה (שם): '**ועל מה יש לנו להישען, על אבינו שבשמים**'.

וברצוני לציין כאן נקודה אחת השייכת לתופעה כאובה זו, והוא מה שכתב בספר 'אגרא דפרקא' (אות ככו) בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב

זיע"א, שרואים אנו דבר תימה, שישנם כמה פעמים ילדים שבקטנותם הולכים לבית רבם ומתמידים בלימוד התורה, ומתפללים בכוונה, ועונים איש"ר ואמן, ומיישרים אורחותיהם. אך לצערנו, אח"כ כשגודלים מתהפכים ח"ו במידות גרועות ומבטלים התורה והתפילה, וצריך להבין כיצד נהיה מצב זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם הוא הבל שאין בו חטא, כמו שאמרו חז"ל במסכת שבת (דף קיט ע"ב), והיה מראוי שזכות התורה הזו תעמוד למשען להם, ויוסיפו אומץ בנפשותם, כי מצוה גוררת מצוה.

וביאר הרה"ק מרימינוב זצ"ל, שבגלל שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו לעצמם על ידי משא ומתן שאינו באמונה, ונתפטמו באיסורים, ושב להם לבשר מבשרם, ועל ידי זה נולדים להם תאוות ומידות גרועות. וכמו שמצאנו בזקף העוף, שמאחר ונהנה מן הגזל, לא נתקרב לגבי המזבח, כי לא לרצון, והגם שהעוף לא נצטווה במצוות, מ"מ השי"ת שונא חמס. והדברים מבהילים!

יכול אבא לשאול את עצמו ולייסר את נפשו כיצד ירד בנו מהדרך ויצא לתרבות רעה, ואינו יודע שהוא עצמו הביא עליו את כל הרעה על ידי שהאכילו בממון גזל, והמידות הרעות הללו עברו מהכסף אל נפשו הענוגה של הילד, והטביעו בה את חותמם.

אז אמנם בגזל ממש ב"ה איננו חשודים, שהרי איננו נכנסים לבית של מישוהו אחר וגוזלים ח"ו, אך ישנם דוגמאות למכביר, שעושים הערמות למיניהם, בטענה ש'כולם' עושים כך, אך האמת שיש בזה גזל גמור.

כיוצא בזה שמעתי שכי"ק האדמו"ר מצאנו קלויזנבורג זצ"ל היה אומר לחסידיו שלא יבואו לבקש ממנו ברכה על ילדיהם, כל עוד לא סידרו את החשבון במכולת ובחנות הירקות, ואמר: 'הרי בכך שאינכם משלמים את החוב בזמן, נאלץ המוכר לממן את הקניה שלכם מכספו, וזה נחשב שבניכם אוכלים אוכל גנוב, ואיך אתם רוצים שתהיה לכם הצלחה בחינוך הילדים?'

זהירות מבניית סוכות באופן המזיק ומסכן את הולכי רשות הרבים

כמו כן לקראת חג הסוכות הבעל"ט, ברצוני לעורר, על כך שישנם הבונים סוכות ברשות הרבים, וכגון על המדרכה ברחוב, וצריך לדעת שאין שום היתר לעשות כן, שהרי הוא גזל מבני רשות הרבים את דרכם ומעברם. ופעמים שכמעט מונעים לגמרי את המעבר, וגם אם אדם בודד יכול לעבור מן הצד בדוחק, הרי שנשים צדקניות שהולכות עם עגלת תינוק ומלוות בכמה ילדים רכים, נאלצות לרדת לכביש הסואן, ומסתכנות בכך עד למאד, ובכך עונו חמור הרבה יותר. וגם אם אין לו היכן לבנות סוכה, עליו לטרוח ולבנות במקום רחוק יותר, ובלבד שלא יזיק ויסכן את בני רה"ר.

ובעיני ראיתי לפני שנים רבות את מרן הסטייפלער זצ"ל צועד ברחוב רבי עקיבא בדרכו לביתו, וכאשר היה צריך לחצות את דרכו ולהגיע לרחוב אחר, לא נכנס דרך חצרות הבתים, למרות שהיה בכך משום קיצור-דרך משמעותי, אלא האריך את פסיעותיו והלך בכביש הראשי, כדי לא להיכנס לחצר חברו שלא ברשות.

אחד מהדיירים שראה זאת, ניגש למרן זצ"ל וביקש ממנו שיעבור דרך חצר הבית שבו התגורר, אך מרן זצ"ל השיב לו: 'ההסכמה שלך אינה מועילה, כיון שצריך את הסכמת כל השכנים'. זכורני שבשעתו התפעלתי מאד ממעשה זה, הרי ברור שכל השכנים היו מוכנים לשלם כסף כדי שגדול הדור יעבור בחצרם ויקדש את ביתם, ולמרות זאת חשש הקה"י לאיסור גזל, למרות שיש כ"כ הרבה צדדים להיתר ועל מי לסמוך.

כיוצא בזה מסופר על מרן החפץ חיים זצ"ל, שכאשר חזר פעם מן הישיבה לביתו, הבחין שבני הבית בנו עבורו מדרגה, כדי שיוכל להיכנס יותר בקלות. המדרגה הזו גלשה בכמה סנטימטרים אל הרחוב, ולכן אמר הח"ח '**לא אכנס לביתי, עד שישתתו את המדרגה, באופן שלא יהיה בה כל חשש גזל**'. אותו צדיק, עמוד ההלכה של עם ישראל בדורות האחרונים, סירב ליהנות מחשש גזל, אע"פ שהיה זה גזל מהפולנים...

זהירותו המופלגת של מרן בעל ה'אבן האזל' זצ"ל בממון הזולת

ואם אנו מדברים על זהירותם של גדולי ישראל מן הגזל, אוסיף ואספר, כי בימים שלמדתי בת"ת 'עץ חיים' בירושלים, ראיתי כמה החמיר בענין זה מרן הגאון רבי איסר זלמן מלאך זצוק"ל, כידוע כמה היה אותו גאון וצדיק שקוע בלימוד התורה באופן נורא, עד כאשר בלכתו ברחוב, לא הבחין בחפצים המונחים בדרך, ולא אחת אירע שנתקל בהם. והנה אירע פעם, שמרוב עומק עיונו, נכנס הגרא"י בטעות לחצר ירושלמית, ובפותחו את הדלת, ברחה משם תרנגולת אחת, והחלה לרוץ במורד הכביש.

מי שלא ראה את ר' איסר זלמן, תופס את כל התורה שבראשו, ורץ ברחוב אחר התרנגולת במאמץ נואש להשיגה ולתופסה, לא ראה פחד אמיתי מעוון גזל מימיו. אותו גאון, שחשש שכניסתו לחצר הבריחה את התרנגולת, הבין שהאחריות לשלומה ולהשבתה למקומה מוטלת על כתפיו, ולכן לא חס על כבודו ובריאותו, והתרוצץ אחר התרנגולת כדי להשיבה לחצר.

ופעם אחרת אירע, שבשל עומק עיונו בלימוד, נכנס ר' איסר זלמן היישר לתוך בור סיד, והצבע הלבן נדבק ונספג בבגדיו. כל אדם אחר ברגע זה, היה

באופן מיידי מנער את בגדיו, ומנסה לנקות אותם מהסיד שנספג בהם. אך הגרא"ז לא נע ולא זע ממקומו, עד שבעליו של הבור הגיע והוא ביקש ממנו מחילה על הסיד שנדבק בבגדיו.

אלה הן הנהגות הטובות כל-כולן בבור סיד שאינו מאבד טיפה מיראת השמים שלו, דרגות נשגבות של קדוש עליון, שגם אם לא הכל מסוגלים להגיע אליהן, יש ללמוד מכך פרק בהלכות דין פרוטה כדין מאה'. הרי בוודאי שבציבור שלנו לא מצויים גולים וגנבים של ממש, אבל מאידך יש המוכנים להקל ראש בעניינים 'של מה בכך', של איזה חוב קטן לחנות או ככר לחם ששאל משכן, וכיו"ב. ואם חז"ל אמרו שדין פרוטה כדין מאה, אין להוסיף על כך פירושים וביאורים, פשוטו כמשמעו!

עצה נפלאה להינצל מגזל ומקפידות ממוניות!

וברצוני להוסיף עצה נפלאה של בעל האפיקי ים זצ"ל, שיש בכוחה גם למנוע גזל. פעמים רבות יש ויכוחים בין שכנים, בפרט בענייני ממונות, וקשה לעמוד בזה. האפיקי ים הציע רעיון נפלא, שכל אחד יעשה בביתו קופה ויקרא לה 'קופת שלום בית', וישם בתוכה כל חודש או כל תקופה סכום קטן של כסף, כגון כמה שקלים. עד שלאט לאט יצטבר שם סכום נכבד, וכל פעם שיתעורר ויכוח או ריב ומדון בין השכנים, או שיהיה ויכוח אם הוא הזיק או לא, יהיה לו קל להוציא מקופה זו לצרכים אלו, ולא יהיה הדבר קשה בעיניו, כי בין כך כסף זה כבר הונח בצד לצורך מטרה זו, ולא עומד לשימושו הפרטית, ודברי פי חכם חן!

והוא תיקון למה שכתבה התורה על חטא דור המבול, כי מלאה הארץ חמס, ופירש הספורנו שכולם גוזלים זה את זה, יעו"ש. והפתרון הוא להקדיש קופת לדברים אלה, וכך יתן מיד את הכסף, ולא יכשל ח"ו בעוון גזל.

גם אדם שאינו זכאי, אם מזכה את הרבים – שכרו גדול מאד!

כעת ברצוני לעבור לנושא נוסף, לקראת יום הכיפורים הבעל"ט: לפני כמה שנים, נכנסתי לרשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן זצוק"ל בערב יוה"כ, ושאלתי אותו על מה הוא מציע לעורר את הקהל לקראת יום הדין. ומרן בעל אילת השחר זצ"ל השיב **זיכוי הרבים!**

ויש לבאר את דברי קדשו, דהנה כתב הרמב"ם (פ"ז מהלכות תשובה ה"ז): 'כמה מעולה מעלת התשובה, אמש היה זה מובדל מה' אלוקי ישראל, שנאמר עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלוהיכם, צועק ואינו נענה, שנאמר גם כי תרבו תפילה אינני שומע, **ועושה מצוות וטורפין אותן בפניו, שנאמר מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי וכו'.** ומקורו כנראה ממסכת ברכות (דף ה"ב ע"ב) לגבי שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין לחבירו, טורפין לו תפילתו בפניו, וגם במסכת סוטה (דף כא ע"א) מצאנו שעבירה מכבה מצוה.

ומובא בשם מרן הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, שכל זה בשאר מצוות, אבל כאשר הרשע התעסק במצוות צדקה, לא טורפין את המצוה הזו. ומדוע, מפני שבמצוות היה מי שנהנה מהמצוה שעשה הרשע, והוא העני. וא"כ לא אכפת לנו שעושה המצוה היה רשע, מאחר והיה אדם אחר שנהנה מכך, מגיע לו שכר על כך.

ולכן גם לגבי זיכוי הרבים, גם אם מדובר באדם רשע שטורפין לו זכויותיו בפניו, מ"מ אם הוא מתעסק בזיכוי הרבים, יש רבים שנהנים ממנו, ומתחזקים ממנו, הרי שמגיע לו שכר על מצות זיכוי הרבים שעשה, כי במצוות אחרים התחזקו בגללו, ואין לך זכות גדולה מזו ליום הדין.

ויש לדעת, שכאשר אומרים 'זיכוי הרבים', אין הכוונה רק למי שמזכה אלפים ורבות בהפצת דברי תורה וחיוזוק, **אלא גם אברך שלומד תורה בצניעות, ויושב בפנינו ושוקד על התורה בשמחה ובחשק, למרות כל הגזירות הניתכות על ראשו וכל הקשיים הגשמיים האופפים אותו, ומן הצד רואים אותו אחרים, ולוקחים ממנו דוגמא ומופת כיצד ללמוד, ונדבקים בהתלהבות שלו, או שמתפלל בכוונה ובדביקות ומגיע בזמן, ואחרים רואים ולומדים ממנו, הרי שגם הוא בשם 'מזכה הרבים' מוכתר.**

הסגולה לרפואה מהמחלה הנוראה, המופיעה בהפטרות יום הכיפורים כידוע, כל העולם כולו חל ורועד מהמחלה הנוראה, כאשר לדאבוננו מדי שנה רבים חולים ואף מסתלקים לבית עולמם, ופעמים רבות מגיעים אלינו חולים במחלה הנוראה ורוצים סגולה ו'מרשם' ברור כיצד להירפא ממחלה זו.

וכמה פעמים הבאנו את דברי חז"ל הקדושים, שמו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל היה משנן אותם באוזנינו, הדברים מוסבים על הפסוקים המופיעים בהפטרות של יום הכיפורים (ישעיה נח, ז): 'הָלוֹא פָּרַס לְרַעַב לֶחֱמָה, וְעֲנִיִּים מְרֹדִים תִּבְיֵא בָּיִת, כִּי תִרְאֶה עָרִם וְכִסִּיתוֹ, וּמִבֶּשֶׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם, אִם מִמְשִׁיד הַפֶּסֶק (פסוק ח): 'אֲזִי יִבְקַע כֶּשֶׁחַר אֹרֶךְ וְאַרְכָּתְךָ מִהֲרֵה תִצְמַח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צֶדֶק בְּכֹד ה' יִאֲסָפֶךָ.'

ועל כך אמרו חז"ל בתנא דבי אליהו (רבה, פרק כז): 'כי תראה ערום וכיסיתו, כיצד (פירוש, וכי בני אדם הולכים ללא בגדים), אלא אם ראתה אדם שאין בו דברי תורה, הכניסוהו לביתך ולמדוהו קריאת שמע ותפילה,

ולמדוהו פסוק אחד בכל יום, או הלכה אחת, וזרזהו במצוות, לפי שאין לך ערום בישראל אלא מי שאין בו תורה ומצוות, והוא דומה למי שהוא ערום'. יוצא אפוא, כך נראה לענ"ד, שהרצוה להחלים ממחלתו ולהיות בריא ושלם, יש לנו כאן דברים מפורשים בתורה הקדושה, הוא צריך להתאמץ לקיים את דברי הפסוק, ולזכות את הרבים, על ידי שיקרב בני אדם שאין בהם דברי תורה, וילמד אותם פסוק אחד או הלכה אחת, או אז יזכה שיקויים בו מה שנאמר בהמשך הפסוקים: 'אז יבקע כשחר אורך, וארוכתך מהרה תצמח', הפסוק מדגיש שהרפואה בוא-תבוא 'מהרה', דהיינו באופן מפתיע ומהיר!

אם תוציא יקר מזולל – כפי תהיה

ומצאנו שני מקורות נוספים בגמ' ליסוד זה, ראשית מה שמצאנו במסכת בבא מציעא (דף פה ע"א), כל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקב"ה גוזר גזירה – מבטלה בשבילו, שנאמר (ירמיה טו, יט) **וְאִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלָל** [היינו להוציא תלמיד חכם מעם הארץ] - **כפי תהיה**, היינו שהקב"ה גוזר גזירה, ואתה מבטלה.

וכמו שביאר שם המהרש"א שהמלמד תורה לבן עם הארץ עושה שינוי בטבע העולם, שבאופן טבעי היה בנו של ע"ה נעשה ע"ה כמו אביו, וכנגד זה זוכה לכך שיוכל הוא לשנות את טבע העולם, ולבטל גזירות רעות.

ועוד רגילים אנו לצטט את דברי חז"ל הק' במסכת בבא בתרא (דף י ע"א), אמר רבי יוחנן, מאי כתיב מלווה ה' חונן דל (משלי יט, יז), אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, כביכול עבד לוה לאיש ממלווה. ופירש רש"י שם: 'מלווה ה' חונן דל. **החונן דלים, נעשה מלווה להקב"ה, וכתוב ועבד לוה לאיש מלווה**, עכ"ל.

כלומר, שמשמע מהפסוק שכל מי שחונן דלים – נעשה מלווה להקב"ה, ויוצא שהקב"ה כביכול נהיה לוה שלו ומשועבד אליו, וזה דבר שאי אפשר לאומרו. ולכן מי שעושה צדקה וחסד עם יתומים, שהם דלים, הקב"ה נהיה לו "עבד לוה לאיש מלווה". ומה שיבקש הקב"ה יעשה עבורו!

אם הרועה מבחין שהכבשה מביאה תועלת, הוא משאירה בחיים

ויש להוסיף, שהרי אנו אומרים בתפילת 'ונתנה תוקף': **'נבקרת רועה עדרו, מעביר צאנו תחת שבטו, כן תעביר ותספור ותמנה ותפקוד נפש כל חי, ותחתוך קצבה לכל בריותיך, ותכתוב את גזר דינם**. ונראה לפרש, שמונח בדימוי לרועה המבקר את צאנו מוסר השכל עצום ונורא, שהרי כיצד מבקר הרועה את צאנו, וכיצד הוא בודק אותם האם הם ראויים להמשיך לחיות, או שמא מתאימים הם יותר לבית השחיטה?

והתשובה היא שאם הכבש נותן פרייו, אם הוא ממשיך לתת חלב, והצמר שלו מחמם את הבריות, הרי שהרועה ישאיר אותו בעדרו, אבל ברגע שהכבש הפסיק לתת חלב, וגם צמרו אינו פורה כפי שהיה בעבר, הוא יובל מיידי לבית השחיטה. אך יש להוסיף, שישנם מקרים שגם כאשר רועה החליט לקחת כבשה מסוימת לשחיטה, משום שהיא איננה מביאה עוד תועלת, אך ברגע האחרון הוא נסוג מכך, וזאת כאשר הוא מבחין שהיא מעוברת, ואז גם אם לא שווה להשאיר את הכבשה עצמה בחיים, בכל זאת הוא לא ישחטנה, בגלל הוולד שעתיד להיוולד ממנה.

הרי לנו כלל גדול ויסוד-מוסד בדרכי שמים, אם האדם מוכיח את פריונו, וממשיך לתרום מכישוריו ומזכה את הרבים, מחמם את הבריות ב'צמר', וגורם להרבות כבוד שם שמים בעולם, לאדם כזה נותנים חיים. ודבר זה צריך ללמדנו לקח עצום, שגם אם ח"ו נגזר על האדם גזר דין מוות, שייך שהבורא ית"ש יחליט בסופו של דבר להשאירו בחיים, בגלל ה'וולדות' העתידים להיוולד מאדם זה. 'וולדות' אלו אינם חייבים להיות דווקא בניו או בנותיו, אלא כל מי שמתקרב למצוות בגללו, וכל מי שמביא תועלת כל שהיא לאחרים ברוחניות או בגשמיות, הרי שנחשב כ'בעל וולדות', ותהיה לו זכות להינצל ממוות לחיים.

יעזרנו השי"ת שנזכה לשוב אליו בתשובה שלימה, ונזכה לחזול באמת מעושי ידינו, ובד בבד לזכות את הרבים בכל צורה ואופן, ולקרב הלבבות לאבינו שבשמים, ועי"ז נזכה להיכתב ולהיחתם בספרן של צדיקים גמורים, לשנה טובה ומבורכת, לחיים טובים ולשלום, שימלא השי"ת כל משאלות לבבנו לטובה ולברכה, לנו ולכל ישראל אכי"ר!

- ניתן להאזין לדעת תורה מגד"י בראשם רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום: 03-313-3306.

- הדברים ממרן פוה"ד הגר"י זילברשטיין שליט"א המובאים בגליון באדיבות מערכת דברי חמד. ניתן להצטרף לקבלת דברים מהקודש פנימה במחיצת מרן שליט"א במייל דברי חמד: a0527642209@gmail.com וכן ניתן להאזין לדברים ממרן בקו שיח יצחק: 03-313-0582.

- צילומים: אריה לייב אברמס. יצחק ורדי. דברי חמד.

- הגליון מופיע מידי שבוע בקובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבותינו מרנן ורבנן גדולי ישראל זצוק"ל ושל"ט"א. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com

- ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל - a086221800@gmail.com